

ΣΠΗΛΑΙΑ ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΟΥ - ΔΗΜΟΥ ΑΒΙΑΣ - ΜΕΣΣΗΝΙΑΚΗΣ ΜΑΝΗΣ**

από τους

ΠΕΤΡΟ ΚΟΥΡΑΚΛΗ ΚΑΙ ΚΩΝ/ΝΟ ΜΠΟΣΙΝΗ*

Ιστορικό: Τον Αύγουστο του 1999 αναζητώντας νέα σπήλαια στην περιοχή, ξεκινήσαμε την εξερεύνηση-μελέτη των σπηλαίων στην περιοχή Καλλιθέα της πρώην Κοινότητας Βαρουσίων-Σταυροπήγιου του σημερινού Δήμου Αβίας στη Μεσσηνιακή Μάνη.

Στην περιοχή λόγω της υπάρξεως ασβεστολιθικών πετρωμάτων έχουν δημιουργηθεί αξιόλογα καρσικά έγκοιλα, δηλαδή σπήλαια, που δημιουργήθηκαν από την επίδραση του νερού.

Θέση: Το συγκεκριμένο συγκρότημα σπηλαίων αναπτύσσεται στο όρος Αγ. Γεώργιος, αρχαία ονομασία Καλάθιον, σε υψόμετρο 270 μέτρων από την επιφάνειο της θάλασσας και σε απόσταση 2 χιλιομέτρων απ' αυτή.

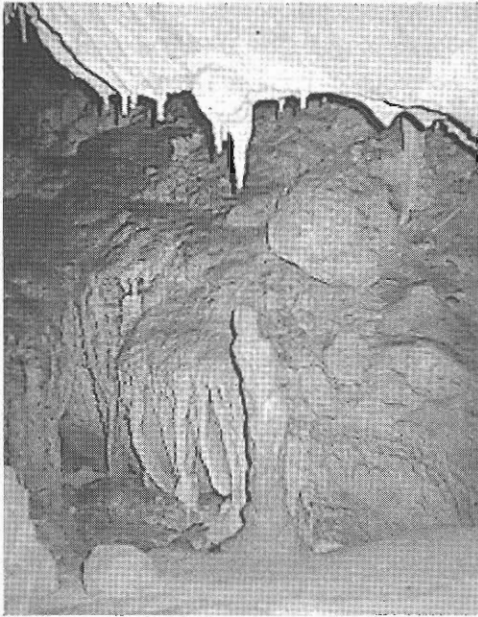
Η κεντρική είσοδος του συγκροτήματος χρησιμεύει μέχρι και σήμερα σε βοσκούς ως καταφύγιο τις βροχερές ημέρες. Η οροφή είναι μαυρισμένη από τις φωτιές που άναβαν για να ζεσταθούν. Τερόστιοι ογκόλιθοι έχουν αποσπασθεί από την κεντρική οροφή στην είσοδο ίσως λόγω των πολλών σεισμών που γίνονται στην ευρύτερη περιοχή. Η εξερεύνηση του σπηλαίου απαιτεί υπομονή και επιμονή γιατί στα περισσότερα σημεία πρέπει να συρθούμε αρκετές φορές δεκάδες μέτρα μέχρι να ξανασυναντήσουμε ικανοποιητικό ύψος θαλάμου, ώστε να μπορούμε να σκωθούμε όρθιοι.

Περιγραφή: Το σπήλαιο διανοίγεται σε δύο οριζόντια επίπεδα όπου μας οδηγούν εσωτερικά σε μεγάλους θαλάμους με θαυμάσιο σταλακτιτικό υλικό. Το μέγεθος των θαλάμων σε μερικά σημεία ξεπερνά σε μήκος τα 11 μέτρα και το ύψος τα 6 μέτρα. Εντυπωσιάζουν οι τεράστιες κατάλευκες κολώνες, θαυμάσιοι τοίχοι, καταρράχτες σταλακτιτικού υλικού, σταλακτίτες κουνουποειδούς μορφής, ανώμαλης ανάπτυξης - ελικτίτες, σωληνοειδούς μορφής - μακαρονάκια και παραπετασματοειδείς σε αποχρώσεις του καφέ και του γκρι χρώματος, όπου συνθέτουν ένα όμορφο θέαμα. Σε πολλά σημεία σταλακτίτες βρίσκουμε μικρές λιθωματικές λεκάνες - γκούρ με νερό.

Στη δεξιά πλευρά του προθαλάμου βρίσκουμε το πρώτο σπήλαιο, όπου για να ανέβουμε στο πατάρι της εισόδου του χρειάζεται η βοήθεια σκάλας ή σχοινιών. Το σπήλαιο αυτό έχει

* KOURAKLIS, P. - Τακτικό μέλος της Ε.Σ.Ε.

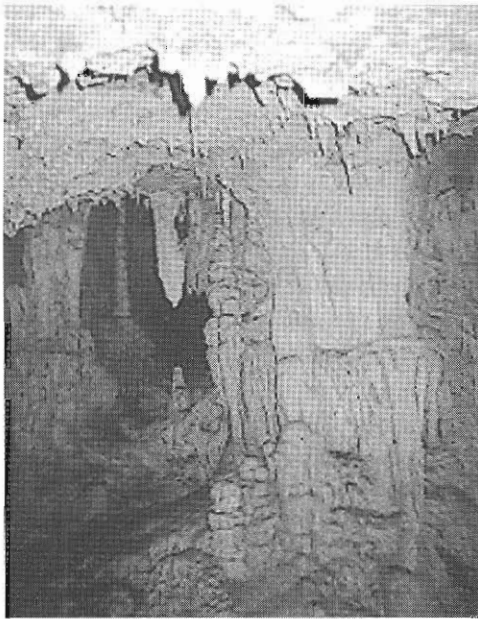
** Caves Stavropigiou, Avias in Messinia.

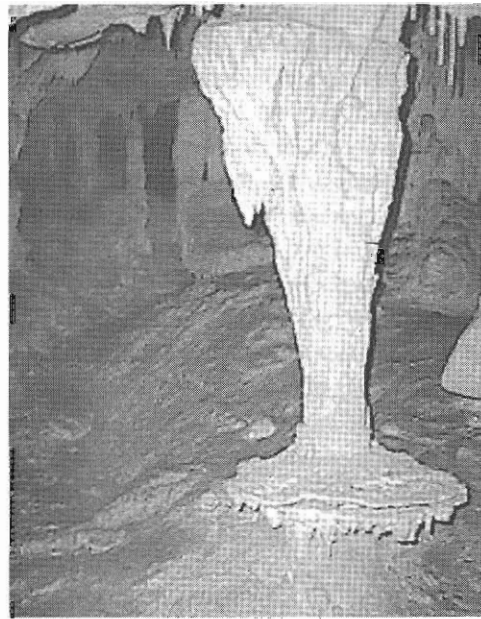
1

2

3

4

Εικ. 1-4: Το εσωτερικό του σπηλαίου Σταυροπηγίου-Αβίας με τον αξιόλογο σταλακτιτικό και σταλαγμικό διάκοσμο από κατάλευκες κολώνες, κουνουποειδή, λιθωματικές λεκάνες κ.λπ. (φωτ. Π. Κουράκης).

δύο επίπεδα όπου στο δεύτερο επίπεδο συναντάμε πολλά σπασμένα κεραμικά και οστά. Σε όλο το μήκος του σπηλαίου η οροφή είναι μαυρισμένη και σε πολλά σημεία σταλακτιτικό υλικό πάχους πολλών εκατοστών έχει καλύψει πλήρως την επίστρωση αυτή του καπνού.

Το κομμάτι αυτό του σπηλαίου φαίνεται να έχει κατοικηθεί για πολλά χρόνια από πρωτόγονους ανθρώπους. Μην ξεχνάμε ότι για χιλιάδες χρόνια τα πρώτα καταφύγια των ανθρώπων ήταν τα σπήλαια, όπου εκεί έβρισκαν προστασία από τις αντίξοες καιρικές συνθήκες και τα άγρια ζώα που τους κυνηγούσαν. Σε μία αίθουσα του βλέπουμε ένα σημείο του δαπέδου να είναι στρωμένο προφανώς από ανθρώπινο χέρι με μεγάλες πέτρες τοποθετημένες σε σειρά, άγνωστο ακόμη ποιά η χρησιμότητά του.

Στη βόρεια πλευρά του κεντρικού σπηλαίου διανοίγεται το δυσκολότερο, αλλά ομορφότερο τμήμα του, όπου υπάρχουν μικροί σταλακτίτες και σταλαγμίτες σε ωραίους χρωματισμούς και σχήματα, κι εδώ βρίσκουμε σπασμένα κεραμικά και οστά σε πολλά σημεία. Τα περάσματα τώρα στενεύουν χρειάζεται μεγάλη προσπάθεια και κόπο, όπου έρποντας βλέπουμε να ανοίγονται νέα δαιδαλώδη τμήματα με διαδρόμους και θαλάμους με λαοπώδες δάπεδο. Το σπήλαιο βρίσκεται στο σάδιό της ωριμότητας και υπάρχει σαγονοροπή ακόμα και τον Αύγουστο μήνα.

Η συνολική εξερευνημένη διαδρομή έχει μήκος 250 μέτρα και η έκταση που καλύπτει είναι 2.000 τ.μ. Η θερμοκρασία του αέρα μέσα στο σπήλαιο είναι 18°C ενώ η υγρασία του 85-94%. Το δάπεδο του σπηλαίου στο μεγαλύτερο τμήμα του είναι σχεδόν οριζόντιο, αλλά δεν λείπουν και τμήματα με κλίση >30% σε ορισμένα σημεία.

Στο σπήλαιο βρήκαμε να ζουν εκτός από νυχτερίδες, αράχνες, δολιχόποδα πετροχειλίδι και μυριάποδα. Επίσης δόντια πιθανόν από ζαρκάδια, δόντι από αγριόχοιρο, προφανώς τροφή των πρώτων κατοίκων του σπηλαίου. Να υπενθυμίσουμε ότι, κατά την εξερεύνηση του σπηλαίου του Δυρού στη μέσα Μάνη το 1982, είχε βρεθεί απολιθωμένης άνηθρας, σαρκοφάγο ζώο, που απαιτούσε τη συνύπαρξη και θηλαστικών ζώων στην περιοχή. Αξίζει να αναφέρουμε ότι η απόσταση της θέσης του σπηλαίου αυτού και του Δυρού, της Αλεπότρυνας και Καλαμάκια της Λακωνικής Μάνης, όπου βρέθηκε ανθρώπινη παρουσία μέσα στα σπήλαια, δεν υπερβαίνει τα 40 κλμ..

Όπως προαναφέραμε, λόγω της υπάρξεως πολλών θραυσμάτων κεραμικών και οστών κρίναμε φρόνιμο να συλλέξουμε κάποια δείγματα και για το σκοπό αυτό παραδόθηκαν στην Εφορεία Παλαιανθρωπολογίας και Σπηλαιολογίας θραύσματα κεραμικών, οστών και δοντιών για να αξιολογηθούν.

Η εξερεύνηση του σπηλαίου χρήζει περαιτέρω έρευνας και μελέτης από επιστήμονες διαφόρων ειδικοτήτων, ώστε να ριζούμε φως στα πολλά μυστικά του για το ποιοί, πώς και για πόσο χρονικό διάστημα χρησιμοποίησαν το σπήλαιο.